

Zpět na divadelní tvorbu

Obsah ukázky

Jak to s Villonem začalo

Ukázky

Cesta (Villon a sbor cikánů)

Elixír života

Svatební smlouva

Už ho máme

Seznam hudebních čísel

Recenze

Jiří P. Kříž

Vladimíra Holišová

Jak to s Villonem začalo

Pavlovi přišla od Jiřího emailová zpráva s přílohou, vzpomíná jeho žena Marie: *Pavle, posílám ti skoro definitivní text s významnou změnou závěru. Je třeba domyslet závěrečný song, který je jakýmsi výsledným kredem Villona, ten výčet negativ tehdejší (současné) společnosti, který oba cítíme, by měl mít nějaké východisko. V každém případě spoléhám na tebe, že něco vymyslíš. Bylo by výborný, kdybys tenhle song jako jediný mohl napsat přednostně a co nejdřív, aby už byl v textu, který divadlu předložím.*

Oba dva v sobě našli skvělé profesní partery a brzy se jejich vztah změnil ve velké kamarádství. Moc se jim chtělo společně pracovat a oba si občas posteskli: Škoda, že jsme se nepoznali dřív. Iva Hubáčová, žena Jiřího Hubače se svěřila: *„Každý byl úplně jiný, byly to úplně rozdílné typy lidí, ale respektovali se a nádherně se doplňovali. Pavel byl gurmán, měl rád vínečko, uměl si vytvořit pohodu a psal, když to na něj přišlo. Jirka nečekal, až ho něco napadne, věděl, že musí ráno vstát a napsat alespoň jeden obraz scénáře. Kdyby to neudělal, považoval by celý den za ztracený. Jídlo ani víno mu nic zvláštního neříkaly. Těšil se na každý mail od Pavla s novým textem jako dítě. Pamatuji si, jak Pavel zajásal, když Jirka přišel s tématem Villona. No to je téma pro mě! Na to se těším! A s napětím čekal na libreto. Myslím si, že do hry o Villonovi byli oba dva dost ponořeni a považovali ji za svoje stěžejní dílo, snad oba tušili, že je to jejich poslední společná věc. Jirkovi jsem zatajila, že Pavel odešel, a jak vím, Pavla ani nenapadlo, že je to s Jirkou tak vážné a že byl jediný, komu zvedl telefon... Sešli se tam nahoře po dvaceti dnech...“*

[Zpět na začátek ukázky](#)

Ukázky

Cesta (Villon a sbor cikánů)

Jen žít
a jít
jak dávní pěší ptáci
Svůj kříž
dál nést
dnem – tmou
tam k obzorům

Jen žít
a jít
cestou dlouhou
prášivou
Jen žít
a jít
k příštím táborům

Dál jít
Smát se cílům
Hvězdy ctít
bez rozdílu
Z nich závrat' závratí
jen mít

Pak dát
kytkám jména
Cestou hrát
zpívat – sténat
Pak Láskou spálení
v rosné trávě spát

Tento text je přeložený do rómštiny s názvem Dado.

[Zpět na začátek ukázky](#)

Elixír života

Vem Trpělivost
Mnoho – mnoho zrnek
a přilej vodu živou
Pravdy z které trne

Přidej stvol Naděje
a růži Umoudření
a tolik Pokory
co ji v tobě není

A jmelí na vánoce
přelej vlastní žlučí
pak přilej Závist – ocet
i Vztek co v tobě pučí

Pak drť to v hmoždíři
z Pokání a Něhy
a přidej Svět úpíří
a taky loňské sněhy

Dál vař to v kotlíku
ohněm Utrpení
vařečkou Zániku
míchej do umdlení

Elixír prolij pak
sítem věčné Víry
Prolívej dlouho tak
dokud není čirý

Pak pij ho z poháru
nekonečné Vůle
Tím shoří v požáru
skutky předminulé

Pak prostoupí tě
klid a mír
Vzbudí v tobě dítě
ten můj elixír

[Zpět na začátek ukázky](#)

Svatební smlouva

(Villon a Kateřina) (recitativ)

V: Já Francois Villon

K: Já Kateřina de Vausselies

(zpěv)

Oba: Do mraků teď píšem

smlouvu svatební

Píšeme ji tiše

než se rozední

Jsme jeden druhým prostoupení

a navždy to tak zůstane

V: S jinou se nikdy neožením

K: Já mužům řeknu: „Ne! Pane!“

Oba: Zůstanem spolu v dobrém – ve zlém
nehmotným poutem svázání

K: Nenaruší nás řeči vlezlé

V: Nepřízeň všech nás nezraní

Jsme vlastní Láskou osudoví

Dva na žebříku nejištěném

K: Skončíme šťastně? Možná – Kdo ví

Nebo se z dálky bouřka žene?

Oba: Do mraků teď píšem

smlouvu svatební

Píšeme ji tiše

než se rozední

[Zpět na začátek ukázky](#)

Už ho máme

Už ho máme

Už ho máme

Už ho máme

Na mučidlech

tam se každá lidská pýcha

jisto jistě zláme

Je to zloděj

je to lapka

šibeničnick

Je věc jistá

kat se chystá

na něj celý říčný

Tak to bývá

při mučení

tak to bývá

Holou pravdu

každý začne

dřív či pozděj' zpívat

Kamarády

napřed zradí

potom udá

Smrt je jistá

ať se chystá

na ni už ten chudák

Už ho máme

Už ho máme

Už ho máme

[Zpět na začátek ukázky](#)

Seznam hudebních čísel

Žebrácká hymna

Čekání

Ó cesto dávná

Vězení

Vláda peněz

Jsi pro mne nová

Už ho máme

Svatební smlouva

Slibuji

Sbor coquillardů

S námi se musí počítat

Prerozdělení 1.

Prerozdělení 2.

Proč

Padni komu padni

No tak ho zabijte

Na tom nic nezměním

Láska je mi nad bonton

Já se kaji

Elixír života

Cesta

Báseň o vzácné paní

[Zpět na začátek ukázky](#)

Recenze

Jiří P. Kříž

Nuzota z lidí lotry činí, vzkazuje Villon z Jezerky

Nestává se našťestí příliš často, aby autoři uměleckého díla umřeli při jeho přípravě. V oblasti muzikálové tvorby je nejznámější tragédie Jonathana Larsona, který skončil na tepennou výduť čtrnáct dnů před premiérou kultovního *Rent* na Broadwayi. „S Jiřím Hubáčem a Pavlem Vrbou jsme připravovali projekt *Já, Francois Villon* skoro dva roky,“ svěřil se po premiéře posmutněle principál a producent Divadla Na Jezerce Jan Hrušínský. Autor hudby Ondřej Brzobohatý a režisér, choreograf Radek Balaš pracovali už jenom s Hubáčovým a Vrbovým odkazem.

Výsledek výrazně vykročil z pražské muzikálové, většinou umělecky podprůměrné nadprodukce. Ocenitelná je třeba už komornost. Tým se obešel bez company, herci a herečky představují hlavní postavy i figurky. Všechno na jevišti stihne devět lidí.

Co Villona Na Jezerce z obvyklého rýmovánkového balastu vyděluje? Zkušený Jiří Hubáč nevidaně přesně dokázal pro muzikálový žánr pojednat životní peripetie největšího básníka francouzského středověku, k němuž se hlásili znovu nejprve představitelé romantismu, a posléze i prokletí básníci o čtyři století později.

A Pavel Vrba, jeden z mála textařských básníků, uměl zachovat i Villonův styl balad a rondelů inspirovaných šlechtickými dvory i putykami. Oba společně pak znamenitě vystihli bouřlivákovo balancování mezi leskem paláců a hrůzou šibenic. Balaš jemně akcentoval, co z jeho duše ještě nevyprchalo – obdiv k příbuzné zběsilosti Cikánů, vydědenců a štvanců podobných Villonovi. V tom si s Brzobohatým porozuměl tak, že některé Vrbovy texty, zejména ten o Cestě, zpívají herci v romštině. Ostatně právě mezi Cikány a tuláky cítil se i Villon nejvolněji.

Hvězda zvaná Písařík

S výjimkou prvního duetu Petry Vraspírové (Kateřina) a Martina Písaříka (Francois Villon), v němž se intonačně rozešli – jako by přestal fungovat jevištní odposlech, obstáli všichni pěvecky, tanečně i herecky víc než zdatně (Jana Malá, Petr Vacek, Peter Strenáček i ostatní). Písařík je přes noc muzikálovou hvězdou. A jakou!

Jenom referenti bez soudnosti a bez schopnosti srovnávat mohou se rozplývat třeba nad diletantským muzikálem Plantáž Divadla Letí - a Jezerku ignorovat. Je to neuvěřitelné, ale Hrušínského divadlo těší diváky už deset let a Já, Francois Villon je jeho pětadvacátou premiérou. Aktuální sněním o svobodě, která už má zase na kahánku.

Divadelní společnost Jana Hrušínského - Jiří Hubač-libreto, Ondřej Brzobohatý-hudba, Pavel Vrba - texty písní: Já, Francois Villon. Úprava, režie a choreografie Radek Balaš, scéna Jozef Ciller, kostýmy Jana Zbořilová, produkce Jan Hrušínský, pěvecké nastudování Jana Balašová Trčková, text písně Je chantais Patrick Fridrichovský, text Ó cesto dávná do romštiny přeložila Růžena Godlová, romský supervising Vojta Lavička.

Celkové hodnocení: 80%.

Jiří P. Kříž, Právo, úterý 27. března 2012

[Zpět na začátek ukázky](#)

Vladimíra Holišová

Já, Francois Villon – obdivuhodný a nezapomenutelný muzikál

Životopisná témata slavných osobností se nesou v muzikálovém žánru na módní vlně. Mozart, Elisabeth či Evita, tahle jména jsou již legendami. Na jednu stranu je lákavé jít do divadla na představení, jehož příběh vypráví o některém z velikánů, na stranu druhou jde mnohdy o díla, jejichž úspěch závisí na jedné jediné osobě. Když mají inscenátoři šťastnou ruku při obsazení titulní role, může se z muzikálu, od kterého nikdo nic neočekával, stát „trhák“, ovšem v případě „přehmatu“ tomu může být i naopak. Mezi „trhákem“ a „propadákem“ je někdy velice tenká hranice, inscenátoři se pohybují na křehkém ledě. Muzikál, který mapuje osudy prokletého básníka Francoise Villona, se od března loňského roku hraje v Divadle na Jezerce v režii Radka Balaše. A myslím, že zrovna při přípravě muzikálu Já, Francois Villon se sešel tým, který dokázal z mála udělat maximum.

Ano, základním tahákem je jistě silný příběh básníka a jeho boj se společností jako takovou, nicméně stejně důležitá je i linka jeho osobních vztahů, dvou žen, které jej milovaly a byly ochotné za něj položit i život. V představení jsem zaznamenala tolik plusových bodů, které mě na první pohled zaujaly, že se mezi nimi případné nedostatky, pokud je vůbec někdo objeví, naprosto ztrácí.

Tím prvním výrazným plusem, na kterém v podstatě celá inscenace stojí, je úchvatná hudba Ondřeje Brzobohatého. Vyhrál si s jednotlivými skladbami a přechází od pomalých, zamilovaných písní, které jsou však současně velice expresivní (např. Svatební smlouva) přes důstojná, svižná, rytmicky složitá a energií nabitá sborová čísla (Francois, Františku, Franto) až po rozverná a živé tance zpívajících cikánů, které jsou interpretovány v romském jazyce (Dado). Tyto momenty, kdy se Villon mezi bandou kočovných lidí cítí svobodný, nespoutaný, nechává volný průchod svým emocím a společně s kočovníky se oddává vášnivým rytmům hudby, i v publiku budí jakousi náladu zpívat a tancovat. Důkaz, že ne vždy musí být tahákem na diváka komedie plná prvoplánových vtipů, aby se zasmál a aby reagoval. Onen úsměv na tváři a proniknutí do hloubky příběhu dramatičtějšího rázu může vzbudit i pár taktů dobře napsané hudby. Takové, která provází na Jezerce kroky prokletého básníka.

Já, Francois Villon

Hudba ovšem velice úzce souvisí s libretem muzikálu. Autor textů Pavel Vrba a libretista Jiří Hubač, kteří se divadelního provedení svého díla již nedožili, ale kterým byla premiéra na počest věnována, viděli Villona jako nevybouřené dítě, rebelujícího studenta plného ideálů a naivních pohledů na svět, zároveň v něm však i coby génia, který napsal během svého krátkého života dílo tak významné, že se o něm dodnes učí děti ve škole.

V příběhu ani tak nejde o nějaké převyprávění básníkovy života, jako spíš o kolísání mezi jeho uzavřeným světem (ve kterém je pouze on, genialita a básně) a společností, jež jej odmítala přijímat – ne nadarmo se říká, že genialita těch největších lidí je oceněna až po jejich smrti. Zatímco v patnáctém století jím všichni opovrhovali, dnes by se před ním klaněli. Samozřejmě se nesmí zapomenout na jeho osudové ženy, z nichž jednu miloval šíleně on, druhá zase prahla touhou po něm. Láska umí vést i k nevysvětlitelným činům, však jak se i zpívá v jedné z písní „Z lásky je možné zabít.“ Dobře vybrané a zpracované téma – plusový bod číslo dvě. A to, že kromě Villonovy nejznámější balady Já u pramene jsem a žízni hynu jsou jeho původní texty opomíjeny, inscenaci na poutavosti a zajímavosti rozhodně neubírá.

Další z věcí, která inscenaci rozhodně přidává na kvalitě i úspěchu, je dobře známý fakt, že v jednoduchosti je krása. Jedná se o komorní muzikál a tohoto zařazení se všichni drží. Na jevišti Jezerky vystupuje celkem devět lidí, kteří udržují onu intimní a tajemnou atmosféru, již je příběh prokletého básníka a středověké Paříže zahalen. Scéna je černá, téměř prázdná, až v průběhu představení si ji herci sami dotváří – malují a píší na ni. Svou lásku ke Kateřině vyjadřuje Villon obrázky srdíček, píše tam své myšlenky nebo lepší listy papíru se svým podpisem, což je velice výrazný prvek v celém představení. Ony papíry s podpisem jsou nejen na stěnách, ale všude kolem něj, značí si všechno kolem sebe, všechno, co ho obklopuje a tím navozuje diváků pocit, že je pořád kolem, že není jen na jevišti, ale jakýsi jeho pomyslný duch krouží i nad hlavami lidí v sále. Stejně tak jako scéna jsou i rekvizity obyčejné. Z kovové postele se rázem stanou mříže, papír může být zatykačem, básní či plesovou maskou. Podobným symboly jsou i láhve jakožto znázornění bohémského života nebo růže – důkaz, že i v člověku jako je Villon, který navenek působí drze, sebevědomě a očividně kašle na celý svět, se může skrývat něha a láska.

Já, Francois Villon

V neposlední řadě musím zmínit představitele ústřední role Martina Písaříka. Jak jsem na začátku zmiňovala, že tenhle typ muzikálů stojí i padá s hlavním představitelem, Villon má v Písaříkovi zdatnou oporu. Lidé jsou svědky příběhu nevybouřeného mladého umělce, který ignoruje všechny autority a pro svou hrdost od sebe odhání lidi, kteří mu třeba chtějí pomoci. On ví, že je geniální básník, a taky toho umí parádně zneužít. Je lehkovážný, nespoutaný, ale zároveň má v sobě neuvěřitelné charisma a jeho uhrančivému pohledu neodolá jediná žena. Ať už miluje nebo nenávidí, v každé chvíli je naprosto uvěřitelný. Písně, jež pro něj byly obrovskou výzvou, taktéž podal s grácií. Jeho osudovou lásku Kateřinu ztvárnila Petra Vraspírová. Krásná mladá žena, která je něžná a křehká, ale zároveň chce, aby se pro ni z lásky zabíjelo. I tady měli inscenátoři v obsazení šťastnou ruku. Loňská absolventka brněnské JAMU a současná sólistka muzikálového souboru Divadla J. K. Tyla v Plzni má české muzikálové scéně určitě co nabídnout.

Dvě hodiny příběhu z života slavného básníka uběhnou až neskutečně rychle. Je to představení velice expresivní, svižné, nikde se nezastavující, neustále proudící dopředu. Pakliže člověk na minutku vypadne z dění, může mít problém chytit se dál. Naštěstí je tenhle problém zažehnán faktem, že ač je muzikál extrémně dynamický, zároveň je i tak poutavý, že jej člověk musí sledovat jedním dechem. Je to jedna velká skládačka, která do sebe bravurně zapadá. Všechno se děje rychle, není čas na sentiment. Představení má takovou atmosféru, jakoby se při zvednutí opony herci nadechli a celý muzikál odehráli na jeden jediný nádech.

Je to obdivuhodné. Obdivuhodné a nezapomenutelné.

Já, Francois Villon

Vladimíra Holišová – www.musical-opereta.cz, 13. března 2013

[Zpět na začátek ukázky](#)